

KIRGIZ VE TÜRK ÖĞRENCİLERİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME EĞİLİMLERİNİN SAPTANMASI

Doç. Dr. Murat GÖKALP

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi
gokalpm@omu.edu.tr

Ahmet KOCASAKAL

Yüksek Lisans Öğrencisi
akocasakal@hotmail.com

Dr. Pınar KIZILHAN

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi
pkizilhan@ankara.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın amacı Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız ve Türk öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri ve hangi tür etkinliklere katıldıklarının belirlenmesidir. Bu amaçla Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde eğitim gören Kırgız ve Türk öğrencilerden 151'i erkek, 181'i kız olmak üzere 332 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırma sonucunda öğrencilerin fiziksel aktiviteler yerine daha çok internet kullanımı gibi pasif aktivitelerle yöneldiği; televizyon izlediği, arkadaşlarıyla sohbet ettiği, internet veya televizyondan gündemi takip ettiği, kitap okuduğu, müzik dinlediği, sevdiği dizileri filmleri takip ettiği, alışveriş yaptığı, misafirlğe gittiği, ders çalıştığı, sinemaya gittiği, yemek yaptığı, gazete veya dergi okuduğu görülmüştür. Verilerin yüzde ve frekans değerleri alınmış, tek yönlü varyans, t-Test ve LSD analizi uygulanmıştır. Aylık çok para harcayanlar ile az para harcayanlar arasında çok para harcayanlar lehine, evde ikamet edenlerle farklı yerlerde ikamet edenlerin ise evde kalanlar lehine farklılıklar görülmüştür. Kırgız ve Türk öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri arasında bir farklılık görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman, Boş Zamanı Değerlendirme, Pasif Aktiviteler, Fiziksel Aktiviteler.

DETERMINATION OF TENDENCY TO EVALUATE LEISURE TIME OF KYRGYZ AND TURKISH STUDENTS

Summary

The aim of this study is to determine the tendency of Kyrgyz and Turkish students studying at Kyrgyzstan-Turkey Manas University city to evaluate their leisure time and what types of events they are attending. For this purpose, Kyrgyz and Turkish students who are studying in Kyrgyzstan-Turkey Manas University have formed a sample of 332 students, 151 of which are male and 181 are female. As a result of the research, it is seen that students tend to passive activities such as internet use rather than physical activities; watched television, chatted with friends, followed by the internet or television agenda, reading books, listening to music, following favorite series films, shopping, going to a guest studying, going to cinema, cooking, reading newspapers or magazines. Percent and frequency values of the data are taken one way variance, t-Test and LSD analysis were applied. There were differences between those who spend a lot of money and those who spend less money monthly in favor of those who spend a lot of money, those living at home and those living in different places in favor of staying at home. There was no difference between Kyrgyz and Turkish students' leisure time evaluations.

Keywords: Leisure, Leisure, Passive Activities, Physical Activities

1. Giriş

Boş zaman, çalışma dışı zaman içerisinde, insanın hayatını sürdürebilmesi için zorunlu olan faaliyetleri gerçekleştirdikten sonra kalan zaman dilimini ifade etmektedir. “Boş zaman değerlendirme ise, bireyin çalışma saatleri dışında kalan boş zamanlarında zevk ve doyum elde etmek amacıyla kültürel, sportif, turistik, sanatsal, dinlenme ve eğlenme aktivitelerinden herhangi birine veya birkaçına gönüllü olarak katılması olayıdır” (Gülbahçe, 1996: 125).

Tarihsel araştırmalar göstermiştir ki, geçmiş kültürlerin hemen hemen hepsinde boş zamanı değerlendirme olarak nitelendirilebilecek faaliyetler yer almaktadır. Bu faaliyetler genellikle dinlenme ve eğlenceyle ilgili olmuş ve kimi zaman bireysel kimi zaman grup halinde gerçekleştirilmiştir. Eski çağlardan günümüze kadar uzanan bu faaliyetler geçen zaman içinde çeşitlenerek artmıştır (Sevil, Şimşek, Katırcı, Çelik, Çeliksoy, 2012: 97).

Anadolu öncesi Türk toplumlarında, insanlar kadın erkek ayrımı yapmadan tarım ve hayvancılıkla uğraşır, savaş hazırlıkları yaparlardı. Atıcılık, silah kullanma, savaş taktikleri gibi birçok etkinliklerle vakit geçirirlerdi. Çalışma saatleri dışında ise; savaş hazırlıkları oyuna dönüşür, özellikle at üzerinde birçok oyunlar oynarlardı (Karaküçük, 1999: 85).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte, hızla artan sanayileşme ve bunun sonucu ortaya çıkan kentleşme boş zamanı değerlendirme ihtiyacını arttırmıştır. Tatil kavramının çalışan kesimle beraber toplumda yaygınlaşması, gelir düzeyinin yükselmesi, eğitim imkânlarının artması, ulaşım ve haberleşmedeki yenilikler ve dışa açılma gibi nedenler, çalışma dışı zaman içinde boş zamanın kullanılması ve değerlendirilmesinin gerekliliği sonucunu ortaya koymuştur.

Avrupa standartlarına göre, 80 yıllık bir insan ömrünün % 32'lik zaman dilimi boş zaman olarak şekillenirken, bu oran ülkemiz kent insanında % 40 civarındadır (Küçüktopuzlu, Gözek, Uğurlu, 2003). Bu yüzden boş zamanın iyi değerlendirilmesi; kişinin kendini ifade etmesini, yaratıcılığını geliştirmesini, yeni deneyimler kazanmasını, toplumsal çevresini geliştirmesini ve üretkenliği artırmasını sağlar (Dağlı, 1977: 2).

Boş zaman değerlendirme kavramı olarak alan yazınına 1918'lerde girmektedir. Gençlerin problemlerini çözmek, onların toplum yaşamına uyumlarını sağlamak ve onlara demokratik ahlaki değerleri kazandırmak üzere Amerika'da eğitimin amacı olarak kullanılmaya başlanılan boş zaman değerlendirme, 1918'de “National Education Association –Educational Polucleies Commission” tarafından eğitimin en önemli konusu olarak belirlenmiştir (Kılbaş, 1995: 116).

Nüfusumuzun %16 sını oluşturan 15-24 yaş gençliği, Türk toplumunun geleceği açısından önemlidir. Bu gençler 12 milyonu bulan sayıları ile Türk toplumun eğitim kültür düzeyini belirlemede küçümsenmeyecek bir oranı oluşturmaktadır (TÜİK, 2012). Günümüzde öğrenci gençliğin uzun, yorucu, sıkıcı ders çalışma ve sınav stresinden sonra dinlenmesi ve

eğlenmesinin ya da boş zamanını bu maksatla geçirmesi; sağlıklı bir kişilik geliştirmesi ve olumlu bir şekilde toplumsallaşması açısından büyük önem taşımaktadır.

Boş zamanın değerlendirilmesi farklı yaş grupları için farklı özellikler taşıyabilmektedir. Özellikle biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan hızlı değişimin yaşandığı gençlik döneminde boş zaman değerlendirme etkinlikleri daha yoğun biçimde gerçekleştirilmektedir. Gençlerin boş zamanlarını değerlendirme biçimleri kendilerine sağlanan imkânlarla da büyük oranda ilgilidir. Diğer bir ifade ile gençlerin boş zaman etkinliklerini gerçekleştirmeleri sosyalleşme sürecinde içinde buldukları aile, eğitim, sosyal çevre vb. gibi kurumların özelliklerine göre şekillenmektedir (Genç, 2004: 32).

Çocuk hakları sözleşmesi; çocukların her türlü sömürüye, uyuşturucu ve istismara karşı korunmasını olduğu kadar kültürel haklarını da güvence altına almayı amaçlamaktadır (Kılbaş, 2010). YÖK Kanunu; öğrencilerin beden ve ruh sağlığının korunması, beslenme, çalışma, dinlenme, boş zaman değerlendirme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak üniversiteli öğrencilerin bu haklarını yasal güvence altına almayı amaçlamaktadır (Karaküçük, 2005: 73).

Gençleri zararlı faaliyetlerden uzak tutacak ve topluma yararlı olabilecek alışkanlıklar kazandıracak kanunlar olmasına rağmen yükseköğretim kurumlarına başka bir deyişle üniversitelere çok büyük sorumluluk düşmektedir. Önemi, toplumun her kesimi için tartışmasız kabul edilen, boş zaman değerlendirme faaliyetleri konusunun, yükseköğretim öğrencileri açısından ele alınmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın amacı; boş zamanlarını değerlendirme ile ilgili Dünya’da birçok araştırma yapılmasına rağmen; 1998’te eğitim-öğretime başlayan Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi üzerinde şimdiye kadar böyle bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle üniversitemizde böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimlerini ve boş zamanlarında hangi tür etkinliklere katıldıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda; öğrencilerin daha sağlıklı bir kişilik geliştirebilmelerine yardımcı olabilmek, eğitim ve öğretimde daha verimli sonuçlar alınmasına katkıda bulunabilmek amaçlanmaktadır.

Boş zamanları değerlendirme ile ilgili Dünya’ da ve ülkemizde birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan bir kısmı aşağıda sıralanmıştır. Bunlar:

Gökmen, Açıkalin, Koyuncu & Saydar (1985,43), yükseköğrenim gençliğinin boş zaman etkinlikleriyle kendini gerçekleştirme düzeyleri ve genel nitelikleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Bulgular üniversite öğrencilerinin katıldığı boş zaman etkinliklerinin türü, öğrencilerin doğal, toplumsal ve öğrenim geçmişi ile yaşamın değişkenlerine göre farklılaşmaktadır. Gençler, boş zamanlarında katıldıkları etkinlikleri çoğunlukla “grupla”

katılabilecekleri etkinliklerden seçmektedirler. Boş zaman etkinliklerine katılma nedenlerini belirlemede üniversite öğrencilerinin genel nitelikleri önemli bir değişken olarak görülmektedir. Yükseköğrenim gençliğinin kendini gerçekleştirme düzeyi, kendi iradesi dışında oluşan, var olan cinsiyeti, bitirdiği okulun ve ailenin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

Dikici (1994:23) bu araştırmada, Adana İli lise öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda; lise öğrencilerinin boş zamanlarını etkili değerlendiremedikleri, lise öğrencilerinin çoğunluğunun boş zamanlarını televizyon izleyerek geçirdikleri, uygun ortamın olmaması ve derslerin yoğunluğunun boş zamanı değerlendirmede önemli etken olduğu, okullardaki etkinliklerin yetersiz olduğu, ailelerin sosyo ekonomik düzeylerinin öğrencilerin etkinliklere katılımında önemli rol oynadığı, ailelerin mesleki durumları ve eğitimi ile boş zamanı değerlendirmeye yönelik ailenin yaklaşımı arasında anlamlı fark bulunmadığı belirlenmiştir.

Alantar (1996: 15), bu çalışmada video oyunu oynayan ve oynamayan ergenlerin bazı kişilik özellikleri ve serbest zaman değerlendirme etkinliklerini karşılaştırılarak incelemiştir. Araştırma sonucunda, video oyunu oynama ile denetim odağı, sosyal ilişkiler ve aile ilişkileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, video oyunu oynayanların sinemaya, video oyunu oynamayanlardan daha sık gittikleri, serbest zaman faaliyetlerine katılma sıklığının video oyunu oynamaya göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Coşkun (1996: 32), orta dereceli okullarda ders geçme ve kredi sistemini öğrencilerin başarısı ve boş zamanları açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda liselerde kredili sisteme geçişte boş zamanın etkili değerlendirilmesi açısından sınıf sistemine göre olumlu yönde bir farklılık olmamıştır. Ancak bu sistemin öğrencilerin boş zamanlarına etkileri, devam edilen okul türüne göre değişmektedir bu özel liseler lehinedir. Okulların mevcut alt yapıları kredili sistemin başarıyla uygulanmasını sağlayacak yapıda olmadığı için öğrenciler kredili sistemle çoğalan boş zamanlarını etkili değerlendirememektedir.

Seçgin (1996: 44), ortaöğretim kurumlarındaki eğitsel kol çalışmalarının boş zaman değerlendirmesine katkılarını incelemiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; farklı okul türlerinde uygulanan eğitsel kol çalışmalarının boş zaman değerlendirmesine katkısının düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin boş zamanlarının yeterli olduğu ancak zamanı kullanabilme özelliklerinin yeterince gelişmediği görülmüştür. Sonuç olarak bu araştırma ortaöğretim kurumlarındaki eğitsel kol çalışmalarının boş zaman değerlendirmesine daha fazla katkı yapabilmesi, eğitsel kolların beklentilere yanıt verecek şekilde yeniden yapılandırılması, gerekli

ortamların yaratılması, araç gereçlerin yeterli ve nitelikli olması, rehber öğretmenlerin gereken ilgiyi göstermesi ve okul yönetimlerinin desteğinin daha fazla olması gerekliliğini ortaya çıkartmıştır.

Süzer (1997: 13), yaptığı çalışmada Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin sosyal ve ekonomik özelliklerine göre boş zaman faaliyetlerini değerlendirme biçimlerini araştırmıştır. Boş zamanlarını kimlerle, hangi faaliyetlere katılarak ve nerelerde geçirmeyi tercih ettiklerinin cinsiyet, yaş, gelir, anne-baba öğrenim durumu ve ailenin tutumu gibi değişkenler yardımıyla saptanması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencileri boş zamanlarını daha çok pasif faaliyetlerle değerlendirmektedir. Öğrencilerin en yüksek oranda tercih ettikleri faaliyet turu birinci sırada kitap okumak, ikinci sırada ise müzik dinlemek olduğu, öğrencilerin spora olan ilgilerinin daha çok izleyici düzeyinde olduğu, aktif olarak en çok katıldıkları spor türlerinin ise voleybol, basketbol ve futbol olduğu, üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını daha çok arkadaş gruplarıyla beraber geçirmeyi tercih ettikleri ifade edilmektedir. Araştırmada ayrıca, üniversite öğrencilerinin anne ve babalarının öğrenim durumları ile ailelerin öğrencileri boş zamanlarını değerlendirmeye yönlendirmeleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Öğrencilerin anne-babalarının öğrenim durumları yükseldikçe, gençleri boş zamanlarını değerlendirmeye yönlendirmelerinin arttığı saptanmıştır ve boş zaman faaliyetlerini değerlendirmeye yönlendirmede, ailelerin öğrencilere karşı tutumlarında cinsiyetler arası farklılık bulunduğu da ortaya çıkmıştır.

Balcı & İlhan (2006: 24), Türkiye'deki yedi coğrafi bölgeden seçilen yedi üniversiteden 1318 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, sonuç olarak öğrencilerin yoğun olarak eğitim gördükleri üniversitelerin düzenlediği etkinliklere katıldıkları; üniversitelerdeki topluluk ve kulüplerin bu konuda etkin olduğu belirlenmiştir.

Gökçalp (2007: 87), bu çalışmada gençliğin boş zamanlarını değerlendirmesinde spor faaliyetlerinin yeri ve önemini incelemiştir.

Zaman

Zaman, bir nesnenin uzaydaki bir noktadan diğer bir noktaya geçtiği aralıktır. İnsanların kendilerini planlamak, hayatlarını düzenlemek ya da planlara uyum sağlamak için kullandıkları en önemli kavramdır. Zaman ölçülebilir ve geçiş süresi herkes için aynı olan bir kavramdır, ancak zaman bireysel algılamalara göre farklılık gösterebilir.

Zaman Kullanımı

Zamanı verimli ve etkili kullanabilme, öncelikle bir eğitim işidir. Bu ise, okulların ve ailenin üzerinde olan bir sorumluluktur. Zamanın verimsiz ve yanlış kullanımından ortaya çıkan psikolojik hastalıklar, kişiyi ve bütün toplumu etkilemektedir. Bu ise, bedensel

hastalıklardan daha tehlikeli olabilmektedir (Karaküçük, 2005:13).

Zamanı iyi kullanabilmek, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Karaküçük, 2005:32). Zaman satın alınamaz, depolanamaz ve tekrar yerine konulamaz. İyi kullanıldığında ucuz, kaybedildiğinde pahalıdır (Hacıoğlu, Gökdeniz, Dinç, 2003:35).

Zaman, biriktirilemeyen, ödünç alınamayan, kiralanamayan, çoğaltılamayan, toplanamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen bir kaynaktır. Bu nedenle zamanın etkili ve verimli kullanılabilmesi çok önemlidir. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından ortaya çıkan rahatsızlıklar kişiyi ve bütün toplumu etkilemektedir.

Boş Zaman

Bireyin kendi adına özgürce kullanma hakkına sahip olduğu, iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevler yerine getirildikten sonra arta kalan zaman olarak tanımlanan boş zaman; insanın bir şey yapmak ya da yapmamak arasında serbest bir seçim yapabildiği, fakat yapılan işin sorumluluğunu da yüklenebilecek, sorumlu davranışlar gösterebilmesi gereken zaman (Dağlı, 2012: 6) olarak tanımlanmıştır.

Tezcan (1982), boş zamanı kişinin hem kendisi, hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ve ya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zaman olarak, yani kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu iş hayatının dışındaki zaman şeklinde tanımlar. Boş zaman; günlük gereksinim için arta kalan zamandır. Çalışma dışı zaman; yaşamı kazanma ile nedensel ve düşünsel çabalar ya da iş için harcanan zorunlu zamanın dışında kalan zamanı oluşturur. Boş zamanın olması, yapacak hiçbir şeyin olmaması anlamına gelmez. Bu anlamda özgür zaman ile boş zaman arasında belirli bir farklılık vardır. Özgür zaman, bir yönsüzlük yansıtırken; boş zaman ise, katılacak başka etkinlikler olduğunu ima eden, bunları dengeleyen yapıcı kavramsal bir yönü gösterir

Boş Zamanı Değerlendirme

İnsanlar, çeşitli büyüklük ve zamanlarda ortaya çıkan boş zamanlarında; uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi, gezme-görme, sağlık, beraber olma, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi pek çok amaçla, ev dışında veya ev içinde, açık veya kapalı alanlarda ya da pasif-aktif şekillerde, kent içinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar Boş zaman değerlendirme kavramını Fichter, “Toplumun temel bir gereksinimi etrafında toplanmış ve çocukluk tarafından paylaşılan davranış örnekleri bileşimi” (Tezcan, 1991: 45) olarak tanımlamaktadır.

Boş zaman değerlendirme kalıpları, günlük yaşamın diğer bütün aktiviteleri içinde

görülebilir; boş zaman değerlendirme bir yaşam biçimi başlatabilir ve boş zaman değerlendirme biçimleri, yaşamın anlam ve niteliğini değiştirmeye yardım edebilir (Dağlı, 2012: 9).

Boş zaman değerlendirmenin bireye sağladığı yararlar incelendiğinde;

1. Boş zamanı değerlendirme yoluyla bireyin iş yorgunluğunu atma fırsatı bulunduğu belirlenmiştir. Zorunluluk olmaksızın özgürce seçilen uğraşlar, insanın çalışma yaşamını stres ve yorgunluklardan uzaklaştırır.

2. Toplumun onaylamadığı hoş görmediği türden de olsa, eğlenme yolu ile bireye yeni dünyalar açabilmektedir.

3. Sosyal kurumların bireyi zorla içine soktuğu monoton veya tekdüze programlardan, kalıp düşüncelerden uzaklaştırma; kendini aşma; yaratıcılığı kullanma fırsatı vermektedir (Dağlı, 2012:10).

Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme

Gençlik bir değişim ve gelişim dönemidir. Bu değişim ve gelişim nedeniyle genç bazı bunalımlara düşebilmektedir. Bu yüzden boş zamanın değerlendirilmesinin gençliğin hayatında önemli bir yeri vardır.

Genç ve Gençlik

Birey, doğumundan ölümüne kadar genellikle çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak belirlenen, birbirinden kesin sınırlarla ayrılmayan dönemlerden geçer. Her dönem sonrakini etkilediği gibi, yine her dönemin kendine özgü bedensel, toplumsal ve psikolojik özellikleri vardır. Bu dönemler içerisinde en canlı, heyecanlı, coşku içinde geçeni gençlik dönemidir (Gülbahçe, 1996,35).

Gençlik; bireyin, bedensel, zihinsel, duygusal sosyal, ahlaki, kültürel ve ekonomik yönden gelişimini sağladığı; çocukluk ile erişkinlik arasında yer alan, ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bütünleştiği, cesaret ve macera duygularının ağır bastığı, duygu, düşünce, davranış ve tutum bakımından kişiliğini geliştirip, hızlı gelişme gösterdiği; bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan, 14-24 yaş grubu içinde yer alan bir geçiş dönemidir (Kılbaş, 1995: 22).

Genç ise, “Belirli ve sınırlı bir yaş dilimi içinde duygu, düşünce, davranış ve tutum olarak gelişme çabası harcayan kişidir (Köknel, 1982: 17).

Okuyan Gençlik ve Boş Zamanın Değerlendirilmesi

Ülkemizin gelişmekte olan bir ülke olması ve az gelişmişlikten kurtulması, var olan insan enerjisinin bilinçli kullanılmasına bağlıdır. Ülkemizin en genç nüfusa sahip ülkelerden biri olduğu rahatlıkla söylenebilir. Ancak genç nüfusun boş zamanlarını dinlenmek amacıyla oturarak geçirmeleri, bir anlamda vakit öldürmek anlamına gelmektedir. Boş zamanlarını değerlendirmek

için bir amaçları olmalı ve bu amacı gerçekleştirecek araçlar, bireyin sağlığı, zevkleri ve istekleri ile uyumlu olarak hem kendine, hem de topluma fayda sağlamalıdır (İspir, 1987 a). Bu amacı yerine getirecek en etkin kurumların eğitim-öğretim kurumları olduğu unutulmamalıdır.

Yükseköğrenim Gençliği

Yükseköğretimin önemi ve toplum üzerindeki etkisi tartışılmaz bir gerçek olarak karşımızdadır. Özellikle genç nüfus gelişmekte olan ülkelerin kalkınmaları için çok büyük bir avantajdır. Çünkü genç nüfusa verilecek eğitimle ülke kalkınması hızlandırılabilir. Bu açıdan eğitim sektörüne ayrılacak kaynaklara ülkenin ihtiyaç duyacağı vasıf ve sayıda insan gücü yetiştirilmelidir (İspir, 1987 b).

Bilindiği üzere yükseköğrenim gençliği, dinamik, değişken ve yeniliklere açık bir kesimi oluşturmaktadır. Farklı gruplara/kurumlara girip çıkabilmektedir. Ancak girdiği her yeni çevrede ve o çevreye uyumda güçlüklerle karşılaşabilmektedir. Çoğu zaman ailesinden ayrılarak farklı bir ortama gelir, başta eğitim-öğretim sorunları olmak üzere beslenme, barınma, ulaşım, geçim sıkıntısı, yalnızlık, boş vakti değerlendirmek gibi sorunlarla baş etmek durumunda kalabilmektedir. Yeni geldiği çevrede nasıl hareket edeceğini, boş zamanını nasıl, nerede ve kimlerle değerlendireceği hususunda kararsız ve deneyimsizdir. Her konuda olduğu gibi bu konuda da, kendi ayaklarının üstünde durmayı öğrenmek durumundadır (Kır, 2007,18).

Okul Dışı Gençlik ve Boş Zamanın Değerlendirilmesi

Ülke nüfusunu büyük bir kısmını oluşturan genç kesimin bir bölümü çeşitli eğitim kurumlarına meslek edinmek, toplum içerisinde bir yer sağlamak için öğrenim görürken, bir kısmı da ekonomik sebepler başta olmak üzere çeşitli sebeplerden ötürü okuyamamaktadır. Okula gidemeyen genç kesim, hayatını devam ettirmek için ya kendisine uygun bir iş bularak çalışmakta ya da işsiz olarak zaman öldürmektedir

Oyun ve Boş Zamanları Değerlendirme

Oyun; ilk insanın karşılaştığı olayların, dikkatle ve özenerek izlediği eylemlerin öykünülmesi sonunda doğar, gelişir ve oyun olarak kalır. Rekreasyon da oyun; kimi zaman bir spor türü, kimi zaman basit uygulama, bir eğitsel oyun, kimi zaman bir dans, folklor, bir tiyatro, kimi zaman da bütünüyle insanın yaratıcılığına dayanan farklı bir etkinlik olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Boş Zaman Hakkı

Günümüzde evrensel bir insan hakkı sayılan boş zaman daha yüzyılımızın başında insanlar için bir tembellik ve savurganlık olarak görülmekteydi (Sağcan, 1986,14).

Toplumlardaki değişimlere paralel olarak boş zamanlarda ve onun kullanılmasında çeşitli değişimler yaşandı.

Artık çağımızda, başta sanayileşmiş ülkeler olmak üzere diğer gelişmekte olan ve geleneksel toplumlarda boş zaman bilincinin geliştiği görülmektedir.

T.C. Anayasasının (1982) 17. Maddesi herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir diyerek temel yaşama hakkının dokunulmazlığını sağlamaktadır. 50. Madde ise, çalışma şartları ve dinlenme hakkını garanti altına almaktadır. Bu maddeye göre dinlenmek çalışanların hakkıdır. Yine 58. Madde ile Devlet gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar vb. kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır diyerek insanların bu tür olumsuzluklara düşmemeleri için, eğitim ve boş zamanlarını değerlendirecek çözümler bulması gerekliliğini belirtmektedir (Karaküçük,2005)

Kişisel Gelişim ve Boş Zamanı Değerlendirme

Kişilik, bir bireyin tüm ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Kişinin herhangi bir alanda sahip olduğu hal ve durumdaki potansiyelini en yüksek düzeye çıkartmasıdır.

İnsanın yaşamında bağımlı çocukluktan, bağımsız ve sorumlu yetişkinliğe geçişte bir aşama olan gençlik, psiko-biyolojik ve toplumsal-tarihsel oluşumlarla birlikte ergenin yaşamına çeşitli duygusal tedirginlikleri ve kaygıları da birlikte getirmektedir.

Toplumsallaşma ve Boş Zamanı Değerlendirme

Toplumsallaşma süreci, bireyin kişilerarası ilişkiler yoluyla içinde bulunduğu toplumun rol beklentilerini ve tutumlarını öğrenme sürecidir (Baysal,1981,90). Bir başka deyişle toplumsallaşma, bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinin, toplumdaki geçerli değer yargıları ve davranış kalıpları içine yerleştirilmesini sağlayan toplumsal bir öğrenme ve uygulama sürecidir.

Toplumsallaşma süreci içinde genç, benliğini arar, bağımsızlık ve sorumluluk arasındaki dengeyi kurarak kişiliğini oluşturmaya çalışır.

Toplumsallaşma, ilk psiko-toplumsal çevre olan ailede başlar, ailede ve çevrede gerçekleştirilir. Ailedeki toplumsallaşmanın en önemli belirleyicileri anne-baba davranışları olup, ruhsal özelliklerin büyük çoğunluğu aile içinde kazanılır.

2. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sürecinde kullanılan model açıklanmış olup, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanma süresi ve elde edilen verilerin analizi detaylı olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin boş zamanlarında yaptığı etkinlikler ve bu etkinliklerin gelişimlerine etkisini belirlemeyi amaçladığından, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 2006,30).

Araştırmanın Evreni

Bu çalışmada, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencileri hedef kitle olarak ele alınmıştır. Başka bir deyişle bu araştırmanın evrenini kolay örnekleme ile seçilen Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. 151'i erkek, 181'i kız olmak üzere toplamda 332 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Milliyeti	Frekans	Yüzdesi
Türk	106	31,9
Kırgız	226	68,1
Cinsiyeti	Frekans	Yüzdesi
Kız	181	54,5
Erkek	151	45,5
Yaş Aralığı	Frekans	Yüzdesi
18-19	95	28,6
20-21	133	40,1
22-23	63	19,0
24-25	33	9,9
26-27	4	1,2
28-29	4	1,2
Fakültesi	Frekans	Yüzdesi
Edebiyat	87	26,2
İktisat	68	20,5
İletişim	52	15,7
Mühendislik	38	11,4
Fen Fakültesi	17	5,1
Yabancı Diller	8	2,4
İlahiyat	12	3,6
BESYO	2	3,6
Veterinerlik	11	3,3
Güzel Sanatlar	6	1,8
Ziraat	6	1,8
Turizm	25	7,5
Sınıfı	Frekans	Yüzdesi
Hazırlık	52	15,7
1.Sınıf	114	34,3
2.Sınıf	79	23,8
3.Sınıf	56	16,9
4.Sınıf	31	9,3
Bir Ayda Harcadığı Para(SOM)	Frekans	Yüzdesi
0-3000	64	19,3
3000-6000	136	41,0
6000-9000	72	21,7

9000-12000	27	8,1
12000-15000	15	4,5
15000-18000	8	2,4
Daha Fazla	10	3,0
Eğitim Süresinde Kaldığı Yer	Frekans	Yüzdesi
Ev	52	15,7
Devlet Yurdu	227	68,4
Özel Yurt	38	11,4
Yakın Akraba	13	3,9
Toplam	332	100,0
Kardeş Sayısı	Frekans	Yüzdesi
Tek Kardeş	51	15,4
İki Kardeş	49	14,8
Üç Kardeş	77	23,2
Dört Kardeş	67	20,2
Beş Kardeş	47	14,2
Altı Ve Üzeri Kardeş	40	12,0
Anne Eğitim Durumu	Frekans	Yüzdesi
İlköğretim	58	17,5
Ortaöğretim	53	16,0
Lise	75	22,6
Üniversite	143	43,1
Baba Eğitim Durumu	Frekans	Yüzdesi
İlköğretim	41	12,3
Ortaöğretim	50	15,1
Lise	78	23,5
Üniversite	162	48,8
Anne Sağlık Durumu	Frekans	Yüzdesi
Sağ	318	95,8
Ölü	12	3,6
Baba Sağlık Durumu	Frekans	Yüzdesi
Sağ	287	86,4
Ölü	44	13,3

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Likert tipi 3 lü ölçek yöntemine dayalı olarak elde edilmiştir. Bu araştırmada soruların açık ve anlaşılır olması bakımından, danışman öğretim üyesi, literatür çalışmaları, ve bu konuda çalışmış uzman görüşleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Hazırlanan ölçek soruları kolay örnekleme yöntemi ile seçilen öğrencilere uygulanmıştır. Ölçekte; öğrencilerin boş zamanlarında yaptığı etkinlikler ve bu etkinlikleri ne ölçüde yerine getirebildiklerini belirlemek için oluşturulmuştur. Ölçme aracındaki sorular; önermeden oluşmakta ve karşısında “Hiç, Ara Sıra, Her Zaman” şeklinde yer alan üçlü Likert ölçekleri bulunmaktadır. Bunlar boş zamanlarını hangi sıklıkta değerlendirdiğini belirten niteliktedir. Anket soruları yurt ortamlarında, farklı zamanlarda, farklı bölümlerden seçilen, 181’i bayan, 151’i erkek olmak üzere, toplam 332 öğrenciye uygulanmıştır. Anket soruları, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimlerinin saptanmasını belirleyici şekilde oluşturulmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği için faktör analizi yapılmış ve alanında uzman 3 kişiye danışılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için

Cronbach Alpha yapılmış sonuç 0,87 çıkmıştır. Bu sonuçlara göre ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği belirlenmiştir. “Boş Zamanları Değerlendirme Anketi” ekte verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma sürecinde verilerin elde edilmesinde kullanılan veri toplama araçları araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anketin uygulaması; anket formlarının farklı bölümlerindeki öğrencilere yurt ortamlarında dağıtılıp, hemen geri toplanması şeklinde yapılmıştır. Bu durum, veri toplama sürecinde, araştırmanın sonucunu etkileyebilecek herhangi bir olumsuzluğun giderilmesi imkânını sağlamış ve uygulama sorunsuz bir şekilde yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışma grubu için toplam 33 adet soru hazırlanmıştır. Öğretmenlere uygulanan anket formunda yer alan maddelerde “Likert Ölçeği” kullanılmıştır. Üçlü Likert ölçeği kullanılan anket sorularındaki seçenekler “Hiç” Katılmıyorum”, “Bazen”, “Her Zaman” şeklindedir.

Çalışmada ilk olarak frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler elde edilmiştir. Gruplara ilişkin karşılaştırmalara geçmeden önce Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılarak bu varsayımın sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir. Normallik sınaması sonucunda normal dağılıma uyan değişkenler için varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. ANOVA testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir fark bulunması durumunda ise farkın kaynağı LSD testi belirlenmiştir. Çalışmada analizler için elde edilen P değerleri 0.05 hata düzeyi ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada yer alan analizler SPSS 16.00 paket programı kullanılarak elde edilmiştir.

Ayrıca kullanılan test maddelerinin tek tek ve testin tamamının güvenilirliği Cronbach Alpha ile hesaplanmış testin tamamının güvenilirliği 0,78 olarak bulunmuştur.

3. Bulgular

Tablo 2. Maddelerin Yüzde ve Frekansları

MADDELER		Hiç	Ara Sıra	Her Zaman
Dans kursuna giderim.	n	247	70	15
	%	74,4	21,1	4,5
Hiçbir şeyle uğraşmam dinlenirim.	n	73	225	33
	%	22,0	67,8	9,9
Kitap okurum.	n	29	187	114
	%	8,7	56,3	34,3
Televizyon izlerim.	n	130	166	34
	%	39,2	50,0	10,2
Sinemaya veya tiyatroya giderim.	n	75	236	20
	%	22,6	71,1	6,0
Sabah sporu yaparım.	n	135	155	41
	%	40,7	46,7	12,3
Resim, takı, marangozluk, dikiş vb. gibi el	n	175	112	45

becerileri ile uğraşırım.	%	52,7	33,7	13,6
Bar, gazino, disko, vb. yerlere giderim.	n	214	96	22
	%	64,5	28,9	6,6
Doğal ve tarihi yerleri görmeye giderim.	n	76	215	41
	%	22,9	64,8	12,3
İnternet kafelere, oyun salonlarına giderim.	n	215	85	21
	%	67,8	25,6	6,3
Seminerler gibi kalabalık ortamdaki etkinliklere gitmeye çalışırım.	n	67	186	79
	%	20,2	56,0	23,8
İngilizce, Rusça gibi çeşitli kurslara katılırım.	n	88	152	92
	%	26,5	45,8	27,7
Arkadaşlarımla sohbet ederim.	n	17	104	211
	%	5,1	31,3	63,6
Kedi, köpek gibi hayvanlarla ilgilenirim.	n	161	99	72
	%	48,5	29,8	21,7
Kendi inancıma göre ibadet ederim.	n	54	138	140
	%	16,3	41,6	42,2
Bir işte çalışarak harçlığımı çıkarırım.	n	124	157	51
	%	37,3	47,3	15,4
İnternet veya televizyondan gündemi takip ederim.	n	71	143	118
	%	21,4	43,1	35,5
Gazete veya dergi okurum.	n	108	165	59
	%	32,5	49,7	17,8
Hoşuma giden hobilerle uğraşırım.(buz pateni, kayak, yüzme, vb.....)	n	61	173	98
	%	18,4	52,1	29,5
Huzur evlerine giderek oradaki yaşlılarla vakit geçiririm.	n	205	116	11
	%	1,7	34,9	3,3
Gitar kursuna giderim.	n	290	27	15
	%	87,3	8,1	4,5
Müzik dinlerim.	n	14	133	184
	%	4,2	40,1	55,4
Sevdiğim dizileri, filmleri takip ederim.	n	32	139	161
	%	9,6	41,9	48,5
Gezilere katılırım.	n	69	194	69
	%	20,8	58,4	20,8
Sevgiliyle birlikte zaman geçiririm.	n	158	107	67
	%	47,6	32,2	20,2
Ders çalışırım.	n	32	141	159
	%	9,61	42,5	47,9
Pornografik videolar izlerim.	n	220	77	35
	%	66,3	23,2	10,5
Alış veriş yaparım.	n	21	221	90
	%	6,3	66,6	27,1
Misafirliğe giderim.	n	48	243	41
	%	14,5	73,2	12,3
Gönüllü yardımlaşma faaliyetlerine katılırım.	n	80	192	60
	%	24,1	57,8	18,1
Yemek yaparım.	n	103	169	60
	%	31,0	50,9	18,1
Doğa sporları ile ilgilenirim.	n	151	131	50
	%	45,5	39,5	15,1
Bilgisayar kursuna giderim.	n	253	58	21
	%	76,2	17,5	6,3

Tablo 3. KTMÜ de Okuyan Kırgız ve Türk Öğrencilerin Boş Zaman Etkinliklerinin İncelenmesine Yönelik Bir Ayda Harcadığı Paraya İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Bir Ayda Harcadığı Para	Kareler toplamı	S.D.	Ortalama Kare	F	Önem Düzeyi
Gruplar arası	849,261	6	141,543		,015
Gruplar içi	17262,941	325	53,117	2,665	P<0.000
Toplam	18112,202	331			Anlamlı

Tablo 3’de KTMÜ de okuyan Kırgız ve Türk öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin incelenmesine yönelik bir ayda harcadığı paraya ilişkin düşüncelerinde farklılık olup olmadığına yönelik tek yönlü varyans analizi bulgularına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p<0.000$ anlamlı).

Tablo 4. KTMÜ de Okuyan Kırgız ve Türk Öğrencilerin Boş Zaman Etkinliklerinin İncelenmesine Yönelik Bir ayda harcadığı paraya ilişkin LSD (Least Significant Difference) Testi Bulguları

Bir Ayda Harcadığı Para	Ortalamalar Arası Fark	Önem Düzeyi
0-3000 (SOM)	18000 den daha fazla -12,4441	$p<0.05$
3000-6000 (SOM)	18000 den daha fazla -12,4154	$p<0.05$
6000-9000 (SOM)	18000 den daha fazla 2,1225	$p<0.05$
12000-15000 (SOM)	18000 den daha fazla -11,7867	$p<0.05$

SD.325.

Tablo 4’deki verilerde KTMÜ de okuyan Kırgız ve Türk öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin incelenmesine yönelik bir ayda harcadığı paraya ilişkin LSD (Least Significant Difference) testi bulgularında, bir ayda 0-3000 (SOM) harcayanlar ile 18000 den daha fazla harcayanlar arasındaki ortalamalar arasında -12,4441 fark bulunmuştur. ($p<0.05$). Farklar yüzdelik olarak değerlendirildiğinde, bir ayda 18000 den fazla para harcayanlar ile daha az para harcayanlar arasında ortalama % 12 civarında bir fark görülmektedir.

Tablo 5. KTMÜ de Okuyan Kırgız ve Türk Öğrencilerin Boş Zaman Etkinliklerinin İncelenmesine Yönelik İkamet Ettikleri Yere İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

İkamet Ettiği Yer	Kareler toplamı	S.D.	Ortalama Kare	F	Önem Düzeyi
Gruplar arası	710,181	4	177,545		,011
Gruplar içi	17402,021	327	53,217	3,336	P<0.000
Toplam	18112,202	331			Anlamlı

Tablo 5’de KTMÜ de okuyan Kırgız ve Türk öğrencilerin ikamet ettikleri yere ilişkin düşüncelerinde farklılık olup olmadığına yönelik tek yönlü varyans analizi bulgularına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. ($p<0.000$ anlamlı).

Tablo 6. KTMÜ de Okuyan Kırgız ve Türk Öğrencilerin Boş Zaman Etkinliklerinin İncelenmesine Yönelik İkamet Ettikleri Yere İlişkin LSD (Least Significant Difference) Testi Bulguları

	İkamet Edilen Yer	Ortalamalar Arası Fark	Önem Düzeyi
Evde Kalanlar	Devlet Yurdu	-5,2662	p<0.05
Evde Kalanlar	Özel Yurt	-6,8573	p<0.05
Evde Kalanlar	Yakın Akriba	-11,6232	p<0.05
Devlet Yurdu	Yakın Akriba	,0205	p<0.05

SD.325.

Tablo 6 deki verilerde KTMÜ de okuyan Kırgız ve Türk öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin incelenmesine yönelik ikamet ettikleri yere ilişkin LSD (Least Significant Difference) testi bulgularında, evde kalanlar ile devlet yurdunda kalanlar arasında -5,2662 evde kalanlar lehine, evde kalanlar ile özel yurttaki kalanlar arasında -6,8573 evde kalanlar lehine, evde kalanlar ile yakın akrabası ile kalanlar arasında -11,6232 evde kalanlar lehine, devlet yurdunda kalanlar ile yakın akrabası ile kalanlar arasında, 0205 devlet yurdunda kalanlar lehine bir fark bulunmuştur. (p<0.05).

4. Sonuç ve Öneriler

Boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları, kişinin yetişme şekli ile ilgili olabilir. Aile, okul çevre faktörleri boş zamanlarını değerlendirmede kişiye etkide bulunurlar. Bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinin, toplumdaki geçerli değer yargıları ve davranış kalıpları içine yerleştirilmesini sağlayan toplumsal bir öğrenme ve uygulama sürecidir. Toplumsallaşma süreci içinde genç, benliğini arar, bağımsızlık ve sorumluluk arasındaki dengeyi kurarak kişiliğini oluşturmaya çalışır. Geleceğin anahtarını ellerinde bulunduran üniversiteler her şeyden önce içlerinde bilgilerin ve bilgili kişilerin bir araya gelmesi sonucu toplumların örnek verici modelini oluşturmaktadır. Gelecekte üretim ve yönetimde söz sahibi olacak bir kesimi yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumları, gençliğin yetişmesinde ve boş zamanı değerlendirme toplumsallaşmasında önemli olanaklar sağlama sorumluluğundadırlar. Bu nedenle üniversite de gençlere boş zamanlarını verimli ve iyi bir şekilde kullanmalarını öğretmelidirler. Aynı zaman da bu kullanımı sağlayabilmesi için gerekli düzenlemeleri de alması gerekmektedir.

Yapılan araştırmada Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme konusunda bazı sosyal faaliyetlere katılma da istekli oldukları görülmüştür. Aynı yerleşim düzeyinde aynı şartlarda inceleme yapıldığı için öğrencilerin maddi gelir seviyeleri belirleyici olmamıştır. Çünkü bölgesel olarak yapmış oldukları boş zamanı değerlendirme etkinlikleri aynı düzeyde olmaktadır. İmkân ve şartlar sınırlı olduğu

için, anket önermelerindeki seçtikleri tercihlerde benzer niteliklere sahiptir. Bu şartlar incelendiğinde maddi olarak öğrencileri çok zorlayıcı unsurların bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin televizyon izleme, kitap okuma, müzik dinleme gibi sabit etkinliklerle boş zamanlarını değerlendirmeye yöneldiğini söyleyebiliriz. Yine bu sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu internet kullanımını daha fazla tercih ettikleri görülmüştür. İnternet kullanımı, öğrencilerin sosyal, bilgi, boş zamanları değerlendirme ve duygusal açıdan birçok işlev gerçekleştirdiği için, etkili olmuştur. Bu nedenle internet kullanımı, çok boyutlu bir yapıya sahiptir.

Boş zamanın, bireyin kişiliğinin gelişmesinde, toplumsal refah ve kalkınmanın sağlanmasındaki rolü dikkate alındığında, üniversite öğrencilerinin pasif boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının, ülke refahının artmasına katkı sağlamaktan uzak olduğu gibi, gençlerin kimliksel gelişimleri üzerinde de pozitif bir etkiden uzak olduğu sonucuna varılabilir.

Yükseköğretim gençliğinin boş zamanın yapıcı, geliştirici, özgürleştirici bir tarzda geçirilmesi için gençlerin içinde buldukları sosyo/ekonomik koşullar ve üniversite imkânlarının iyileştirilmesi bir gerektiği bilinmektedir. Nitekim Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinin olanaklarının sınırlılığı, öğrencilerin daha nitelikli ve etkili faaliyetlere katılımını olumsuz yönde etkilemiştir. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin boş zamanlarını daha etkin ve yararlı faaliyetlerle geçirebilmeleri konusunda ise, şu önerilerde bulunmak mümkündür:

-Öğrencilere, boş zamanlarını daha iyi değerlendirebilecekleri imkânlar; tesisler, etkinlikler, organizasyonlar sunulmalı ve boş zaman etkinlikleri bir plan ve program dâhilinde olmalıdır.

-Yeni sosyal etkinlikler düzenlenmeli ve mevcut etkinlikler zenginleştirilmelidir.

-Türkiye'den ve dünyanın çeşitli ülkelerinden sanatçılar çağrılarak konserler verilmelidir.

-Boş zamanı değerlendirme uygulamalarında yenilikler izlenmelidir.

-Boş zamanı değerlendirecek sosyal tesislerin ve hizmet yerlerinin alt yapısı uygun hale getirilmelidir.

-Öğretim elemanları yardımıyla öğrencilere boş zamanı değerlendirme konusunda seminer ve konferanslar verilmelidir.

-Türkiye'den ve dünyanın çeşitli üniversitelerinden alanlarında uzman hocalar çağrılarak çeşitli konularda öğrenciler için seminerler ve konferanslar verilmelidir.

-Boş zaman etkinlikleri, gençleri eğlendirirken aynı zamanda eğitmeli ve bir kişilik kazandırmalıdır aynı zamanda öğrenciler kötü alışkanlıklara karşı uyarılmalıdır.

-Öğrenciler Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi kampüsünde bulunan diğer spor tesisleri, yürüyüş, futbol, basketbol, tenis gibi sosyal aktivitelerden yararlanmalıdır.

-Öğrenciler için Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi kampüsüne yüzme havuzu, sergi ve müze, kefe ve restoran, internet kafesi gibi eğitici oyun salonları, hastane, konser alanı ve teknoloji laboratuvarları kurulmalıdır.

Dağcılık, satranç, okçuluk ve at biniciliği gibi çeşitli sosyal öğrenci kulüpleri kurulmalıdır.

-Kampüsün içerisinde bulunan yavaş internet kapasitesi hızlı hale getirilmelidir.

-Eğitici geziler düzenlenmelidir.

-Öğrenciler spora özendirilmelidir ve Bişkek'te mevcut bulunan tesislerden faydalandırılmalıdır.

-Üniversitede bir rehberlik uzmanı bir kişi bulundurularak hizmet verilmelidir.

-Boş zaman etkinlikleri, gençlere milli kültürü verirken, global kültürü de tanıtmalıdır.

-Boş zaman etkinlikleriyle öğrencilere örtük değerler eğitimi verilerek; hoşgörüyü, diyalogu, yardımlaşmayı ve paylaşmayı öğretmeli, demokratik yaşama hazırlamalıdır.

Kaynakça

- Alantar, M., (1996), "Video Oyunu Oynayan ve Oynamayan Ergenlerin Bazı Kişilik Özellikleri ve Serbest Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin Karşılaştırılması". Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Coşkun, T. F., (1996). "Orta Dereceli Okullarda Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Öğrencilerin Başarısı ve Boş Zamanları Açısından İncelenmesi", İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Dağlı B., (2013). "Ç.Ü Kozan Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimlerinin Saptanması", Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. s. (1-10).
- Dikici, K.,(1994). "Adana İli Lise Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları" Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Genç, S. Z., (2004). "Normal ve İkinci Öğretim Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirmelerinin İncelenmesi" (Atatürk Üniversitesi Örneği). XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Ankara, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayını; 275-290.
- Gökalp, H., (2007). "Gençliğin Boş zamanlarını Değerlendirmesinde Spor Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi", Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Gökmen, H., Açıklan, A., Koyuncu, N. & Saydar, Z., (1985). Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri ve Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri. MEGSB Gençlik hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı, MEB Basımevi, Ankara.
- Gülbağçe, Ö., (1996). "Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, Ş. (1978) Turizm sosyolojisi, Turizm ve Tanıtma bakanlığı yayını, Ankara.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. & Dinç, Y., (2003) Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimim, Edt, A. Gökdeniz, Detay Yayıncılık, Ankara.
- İspir, E., (1987 b). "Atatürk Gençlik ve Spor" Atatürk ve Gençlik, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik hizmetleri genel müdürlüğü, Milli eğitim basımevi Anakara.
- Karaküçük, S. (1999). Rekreasyon, Ankara, Bağırhan Yayınevi. Karaküçük, S. (2005), Rekreasyon Boş zamanı Değerlendirme, 6. Baskı, Gazi kitapevi, Ankara.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılbaş, Ş., (2010). "Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme." Gazi Kitapevi, Ankara.

- Kırpınar, İ., Özer, H., Coşkun, İ., Caykoylu, A. (1995). Yatan Psikiyatri Hastalarında Saldırganlık, Erzurum' da Psikiyatri Kliniklerinde Görülen Saldırgan Davranışlar Üzerine Bir Çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 6(4), 285-296.
- Köknel, Ö., (1982). "Gençlik Çağının Psiko-Sosyal Nitelikleri" Gençlik ve Toplum Konulu Bilimsel Toplantı konuşmaları, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yayın No,1-85, Ankara.
- Küçüktopuzlu, K, F. Gözek, K. Uğurlu, A., (2003). "Boş Zaman Rekreasyon İlişkisi ve Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma". 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Ankara.
- Sağcan, M., (1986) Rekreasyon ve Turizm, İzmir. Saran, N. ve Akyatan, T., (1988). "Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi- Çıracılık, Kalfalık, Mesleğe Yönelme Sorunları, Ankara, s. 187-188.
- Seçgin, H., (1996). Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Sevil T., Şimşek K.Y., Katırcı H., Çelik V. O. & Çeliksoy M. A., (2012), "Boş zaman ve Rekreasyon Yönetimi", T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No, 2497, Açık öğretim Fakültesi Yayını No, 1468, Eskişehir.
- Süzer, M., (1997). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal ve Ekonomik Özelliklerine Göre Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Biçimleri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Tezcan, M., (1982). "Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi", Ankara Üniversitesi Edebiyat Bilimleri Fakültesi Yayınları, No, 116, s, 130, 133, 145, 149, 182-187.